

Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb

Dokumenttype

Håndbog for Partnerskabet

Dato

September, 2013

HÅNDBOG FOR PARTNERSKAB FOR OFFENTLIGE GRØNNE INDKØB

INDHOLD

1.	Indledning	1
1.1	Hvad er baggrunden for og formålet med Partnerskabet?	1
2.	Fordele ved at være medlem af partnerskabet	2
2.1	Hvorfor deltage i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb?	2
3.	Hvad er kravene til medlemmerne?	3
4.	Organisering af Partnerskabet	3
4.1	Ambassadører	4
4.2	Styregruppe	4
4.3	Arbejdsgrupper	5
5.	Partnerskabets indkøbsmål	6
5.1	Indkøbsmål og hvordan udvælges nye målområder?	6
5.2	Udvikling af nye indkøbsmål	6
5.3	Implementering og opfølgning på indkøbsmålene	7
6.	Tilbagevendende aktiviteter i partnerskabet	8
7.	Optagelse af nye medlemmer	8
1.	Hvad er formålet?	1
2.	Hvem er ansvarlig?	1
3.	Hvad skal gøres og hvordan?	1
3.1	Behovs- og ressourceafklaring	1
3.2	Ekspertinddragelse	1
3.3	Opstart af arbejdsgrupper	2
3.4	Årscyklus og møder i arbejdsgrupperne	2
3.5	Generel mødestruktur for arbejdsgruppemøder	3
4.	Succeskriterier	3
5.	Værktøjer og henvisninger	3
1.	Formålet med vejledningen	1
2.	Indledning	1
2.1	Minimumskrav – niveau 1	2
2.1.1	Status over nuværende krav i kontrakter	2
2.1.2	Redegørelse til Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb	3
2.2	Købes der ind i overensstemmelse med indkøbsretningslinjerne ("compliance")?	3
2.3	Målopfølgning – niveau 2	3
2.4	Nøgletal	4
2.5	Forslag til fremtidige tiltag og indsatsområder	4

1.	Formål	1
2.	Hvem kan optages?	1
3.	Hvad skal man som medlem?	1
4.	Fremgangsmåde	1
5.	Implementering af indkøbsmål for Partnerskabet	2

BILAG

Bilag 1

Procedure for arbejdsgrupper

Bilag 2

Procedure for målopfølgning

Bilag 3

Procedure for optagelse af nye medlemmer

1. INDLEDNING

I denne håndbog er der samlet information om Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb. Du kan få et samlet overblik over:

- Hvorfor være en del af partnerskabet?
- Hvad forpligter man sig til som medlem?
- Hvilke procedurer og øvrige hjælpemidler er til stede?

Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb vil gennem de grønne indkøb i den offentlige sektor være med til at skubbe markedet i en mere bæredygtig og grøn retning.

Vi har en ambition om at udvikle Partnerskabet løbende, og vi stiller derfor fortsat flere krav på flere områder for at øge indflydelsen på markedet. Samtidig efterser vi regelmæssigt de gamle krav og ændrer dem, hvis der sker noget nyt.

Vi arbejder målrettet for at få flere medlemmer ud fra deisen om, at jo flere medlemmer der opfylder Partnerskabets krav, des større indflydelse på leverandører og producenter har vi. Flere medlemmer vil generere "sneboldeffekt" både ift. efterspørgsel efter grønne produkter og i antallet af medlemmer.

Synliggørelse af Partnerskabet og vores arbejde er vigtigt, og det bidrager til at skabe opmærksomhed omkring emnet og de offentlige institutioner, der gør en særlig miljøindsats. Til dette formål har Partnerskabet en hjemmeside - www.gronneindkob.dk - og der afholdes begivenheder, hvor ambassadører for Partnerskabets medlemmer deltager, så som miljøministeren og borgmestrene. Derudover holder sekretariatet samt Miljøstyrelsen gerne oplæg om Partnerskabet.

Vi samarbejder også med andre netværk, der arbejder med indkøb, så som SKI (Statens og Kommunernes Indkøbs Service), miljønetværk og KomUdbud.

Arbejdet med grønne indkøb sker mange steder og på mange forskellige måder. Derfor er erfaringsudveksling i højsædet i Partnerskabet, og vi arbejder for at give gode ideer og løsninger videre til medlemmerne.

1.1 Hvad er baggrunden for og formålet med Partnerskabet?

Baggrunden for Partnerskabet, som blev dannet i 2006, er et ønske om at bruge de offentlige indkøb strategisk til at fremme en grøn omstilling af markedet.

Den offentlige sektor indkøber for over 200 milliarder kroner årligt, og udgør dermed en væsentlig aktør på indkøbsmarkedet. Gennem Partnerskabet kan den offentlige sektor medvirke til at reducere energiforbruget i offentlige institutioner, undgå bestemte, uønskede kemikalier og meget mere.

Gennem Partnerskabet bruger kommuner, regioner o.l. deres indkøb til at trække i samme retning og drive markedet mod grønnere og mindre miljøbelastende produkter og løsninger, ved at formulere fælles indkøbsmål, som danner grund for medlemmernes individuelle indkøbspolitik og indkøbsaftaler.

Derudover er Partnerskabet et forum for erfaringsudveksling på indkøbsområdet. Udgangspunktet er, at gøre det lettere at købe grønt og sammen gå foran og finde frem til de relevante miljøkrav, der kan sætte gang i den grønne omstilling.

Vi fokuserer på at erfaringsudveksle på en lang række områder, for at høste af hinandens erfaringer. Fx om metoder til implementering af mål i konkrete udbud og kontrakter og om hvordan vi kan sikre sammenhæng til medlemmerne øvrige indkøbsfællesskaber så som SKI og KomUdbud.

Siden 2006 har en række andre medlemmer tilsluttet sig Partnerskabet, og på nuværende tidspunkt består det af:

- Københavns Kommune
- Aarhus Kommune
- Odense Kommune
- Herning Kommune
- Sønderborg Kommune
- Egedal Kommune
- Miljøministeriet
- Frederiksberg Kommune
- Gladsaxe Kommune
- Region Midtjylland
- Roskilde Kommune
- (Vandcenter Syd)

I Partnerskabet deltager ikke kun kommuner, men også andre offentlige institutioner, og både regioner og statslige styrelser, kan drage fordel af medlemskab i Partnerskabet og er mere end velkomne.

2. FORDELE VED AT VÆRE MEDLEM AF PARTNERSKABET

Som medlem af Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb får man et redskab til at omstille sine offentlige indkøb til at være mindre miljøbelastende.

Odenses borgmester, Anker Boye, udtalte i forbindelse med Odense Kommunes medlemskab af Partnerskabet:

"Gennem partnerskabet forpligter vi os til at sætte handling bag ordene i vores ambitiøse miljøpolitik. Partnerskabet er på sigt med til at sikre flere miljømærkede produkter og miljøcertificerede ydelser på markedet"

2.1 Hvorfor deltag i Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb?

Der er mange fordele ved at være medlem af Partnerskabet – både i forhold til arbejdsbyrder, men også i forhold til profilering og ledelse. Nogle af fordelene er at:

Få en synlig grøn profil

- Gå foran og styrk jeres grønne image gennem Partnerskabet
- Få adgang til Partnerskabets fælles markedsføring af de gode historier om grønne indkøb
- Bliv en del af Partnerskabets samlede grønne profil og profileringsinitiativer
- Dokumenter og synliggør jeres grønne indsats med materialer fra Partnerskabet
- Være med til at påvirke leverandører ved at efterspørge grønne produkter

Samarbejde og erfaringsudveksling

- Spar tid på at udforme egne grønne krav – benyt i stedet Partnerskabet og dets fælles, grønne indkøbsmål
- Del erfaringer med andre og få let adgang til miljøfaglig indkøbsviden
- Få hjælp til at implementere de grønne indkøbsmål
- Benyt Partnerskabet som værktøj til at opfylde miljø- og klimamål
- Få mulighed for at præge arbejdet i Partnerskabet – både ift. ambitionsniveau, målområder og indhold i Partnerskabet
- Få mulighed for også at præge den nationale dagsorden omkring grønne indkøb
- Inspiration og erfaringsudveksling til "grøn controlling" og benchmarking

Sammentænk miljø og økonomi

- Få mere miljø for de offentlige indkøbskroner
- Gør det lettere for leverandørerne at efterleve mere ensartede miljøkrav
- Brug grønne indkøb som værktøj til at fremme grøn omstilling
- Opnå bedre ressourceeffektivitet

- Tænk langsigtet og medregn hele produktets levetid. Miljø- og energirigtige produkter betaler sig oftest på sigt
- Opnå fordele, der både er en gevinst for sundheden og miljøet (fx ved at stille krav til brugen af phthalater)

3. HVAD ER KRAVENE TIL MEDLEMMERNE?

Et medlemskab af Partnerskabet for Offentlige Grønne Indkøb forpligter. Som medlem forpligter man sig til at deltage aktivt i Partnerskabet ved at:

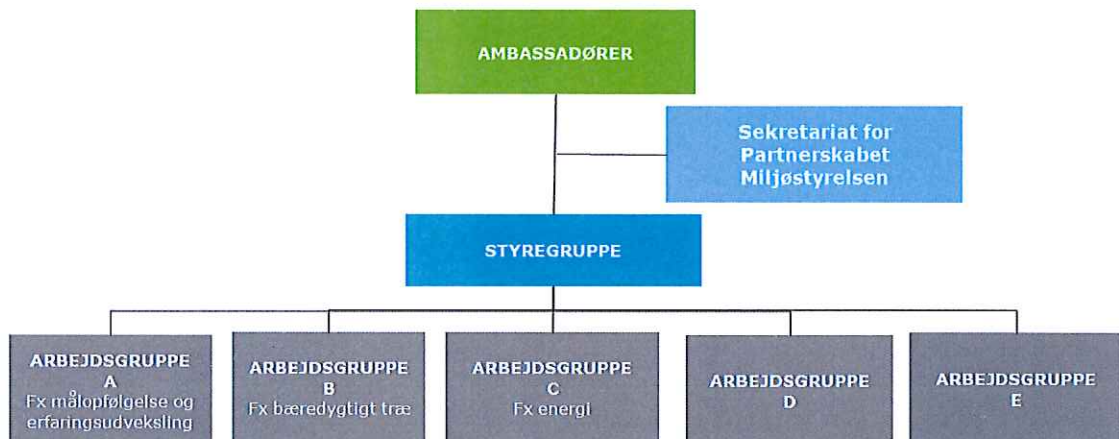
- Efterleve Partnerskabets fælles konkrete indkøbsmål
- Have en indkøbspolitik, hvoraf det fremgår at miljøhensyn er en væsentlig parameter i forbindelse med indkøb
- Offentliggøre indkøbspolitikken på egen hjemmeside
- Deltage i ambassadørmøde cirka hvert andet år
- Deltage i styregruppemøder (cirka to gange om året)
- Bidrage med erfaringsudveksling og input til indkøbsmål
- Deltage aktivt i minimum to arbejdsgrupper

I de næste afsnit kan du læse nærmere om, hvad dette indebærer.

4. ORGANISERING AF PARTNERSKABET

For at være i stand til at føre ambitioner og visioner for Partnerskabet ud i livet og sikre kontinuerlig udvikling af Partnerskabet, er vi organiseret i tre niveauer med henholdsvis ambassadører for Partnerskabet, en styregruppe og skiftende arbejdsgrupper.

Den daglige drift varetages af et sekretariat og Miljøstyrelsen. Her varetages planlægning, organisering og koordinering, fx mødeindkaldelser. Siden 2009 har Rambøll haft ansvaret for sekretariatet.

Arbejdsopgaverne er fordelt mellem de tre organisatoriske niveauer. Ansvarsfordelingen er kort beskrevet herunder.

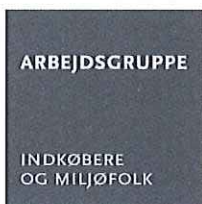
AMBASSADØRER

- Repræsenteret ved: Øverste politiske ledelse fra medlemmerne
- Mødeaktivitet: Hvert andet år eller efter behov
- Ansvarlig for lancering af indkøbsmål
- Ansvarlig for at udstikke retningslinjer og visioner for Partnerskabet

STYREGRUPPE

- Repræsenteret ved: Indkøbs- eller miljøchef fra medlemmerne
- Mødeaktivitet: Ca. 2 x årligt og løbende mail kommunikation
- Ansvarlig for koordinering mellem arbejdsgrupperne og endelig indstilling til det politiske niveau
- Understøttes af sekretariatet og Miljøstyrelsen

ARBEJDSGRUPPE

- Repræsenteret ved: Min. tre repræsentanter fra medlemmerne i hver arbejdsgruppe samt Miljøstyrelsen
- Mødeaktivitet: 2-4 x årligt og løbende mail kommunikation
- Ansvarlig for at udarbejde produktspecifikke beslutningsgrundlag og indstillinger om indkøbsmål til styregruppen
- Forum for erfaringsudveksling og faglig udvikling

Du kan læse en mere detaljeret beskrivelse af arbejdet på de tre organisatoriske niveauer herunder.

4.1 Ambassadører

Ambassadørerne er Partnerskabets ansigt udadtil, og repræsenterer de øverste politiske ledere for Partnerskabets medlemmer – på nuværende tidspunkt vil det sige kommunernes borgmestre samt miljøministeren.

Profilering og markedsføring er en central del af ambassadørernes arbejde, og vigtig for Partnerskabets formål og vision om at viderebringe og udbrede budskabet om offentlige grønne indkøb og mulighederne i Partnerskabet.

På forskellige måder, fx gennem offentlige møder og events, lancerer ambassadørerne Partnerskabets nye mål og visioner og skaber positiv omtale for Partnerskabet og dets medlemmer. Den grønne profil for medlemmerne kan dermed styrkes gennem ambassadørernes aktiviteter.

Politisk opbakning er essentielt for Partnerskabets virke. Ambassadørniveauet deltager i at udstikke retningslinjer og visioner for Partnerskabet og sikrer at arbejdet i de øvrige organisatoriske grupper er i tråd med de politiske ønsker.

4.2 Styregruppe

I Partnerskabet er styregruppen det besluttende organ. Styregruppen er operationelt ansvarlig for at vedtage nye mål, der skal lanceres af ambassadørgruppen.

Medlemmerne i styregruppen er indkøbs- og/eller miljøchefer fra partnerskabsmedlemmerne, og styregruppen skal sikre, at arbejdet i Partnerskabet sker i overensstemmelse med de politiske udstukne retningslinjer og visioner. Desuden skal medlemmerne sikre opbakning i egne rækker i forhold til Partnerskabet.

Gruppen tager beslutning til indstillinger fra arbejdsgrupperne om nye mål og andre anbefalinger, og udpeger nye målområder for det kommende arbejde i Partnerskabet. De er derudover ansvarlige for til at nedsætte arbejdsgrupper, inklusiv at udpege bemanning for kommende arbejder i

Partnerskabet fra egne rækker. På denne måde vil vi sikre sammenhæng mellem det besluttende niveau og det niveau, der udarbejder de konkrete mål for Partnerskabet.

Endeligt er det styregruppen, der er ansvarlig for planlægning af, hvordan de nye mål lanceres, og at ambassadørerne inddrages.

Sekretariatet og Miljøstyrelsen assisterer gruppen med dens arbejde og kan medvirke med faglige input, der kan underbygge gruppens arbejde.

Det forventes, at styregruppemedlemmer deltager i de cirka to årlige møder, og at de har mandat til at tage beslutninger. Desuden forventes det, at de kan sikre, at der udpeges medlemmer fra egen organisation til arbejdsgrupperne, og at de varetager, at de foreslåede mål godkendes og implementeres. Endelig skal de sørge for, at der en gang årligt følges op på Partnerskabets mål i egen organisation.

4.3 Arbejdsgrupper

Arbejdsgruppernes hovedformål er at formulere nye mål indenfor de målområder, som styregruppen har vedtaget. Men arbejdsgrupperne medvirker også til at udvikle andre områder for Partnerskabet, fx i forhold til at udvikle metoder for erfaringsudveksling.

Det betyder, at der løbende opstår nye arbejdsgrupper. De fleste arbejdsgrupper eksisterer i den periode, som det tager det pågældende målområde at udvikles og vedtages, mens enkelte arbejdsgrupper har en længere varighed. Arbejdsgruppen for målopfølgelse og erfaringsudveksling er en fast arbejdsgruppe, da der løbende er behov for erfaringsudveksling.

Det er op til de enkelte medlemmer i Partnerskabet at udpege deres deltagere til arbejdsgrupperne, fx indkøbsmedarbejdere, miljømedarbejdere eller medarbejdere fra specifikke fagområder, som har relevans for det målområde, der arbejdes med. Det forventes, at arbejdsgrupperne mødes 2-4 gange årligt, og at medlemmerne deltager i mindst to arbejdsgrupper per år.

Sekretariatet og Miljøstyrelsen assisterer arbejdsgrupperne ved deltagelse i møder, og medvirker bl.a. til at eksterne eksperter inddrages i arbejdet til inspiration. Sekretariat og Miljøstyrelse har udviklet en procedure med anbefaling til, hvordan arbejdsgrupperne kan tilrettelægge deres arbejde med at udvikle nye mål. Proceduren fremgår af bilag 1.

Et eksempel på hvordan et mål blev udviklet fremgår af **Faktaboks – "Hvordan blev transportmålet til?"**

Det forventes, at medlemmerne bidrager med ressourcer til arbejdsgruppearbejdet, og at arbejdet koordineres og godkendes i egen organisation.

FAKtaboks: **Hvordan blev transportmålet til?**

- Der blev nedsat en arbejdsgruppe med repræsentanter fra 4 af partnerskabskommunerne.
- På første møde blev eksperter på transportområdet inddraget til inspiration.
- Samtidigt blev det fastlagt at tage udgangspunkt i kommunernes erfaringer med indkøb på transportområdet.
- På de to følgende møder tog målfastlæggelsen afsæt i eksisterende anbefalinger og vejledninger – miljømærker, EU kriterier, Center for grøn transports anbefalinger ved offentlige indkøb af energieffektive og miljøvenlige biler
- Der blev specifikt taget udgangspunkt i Center for grøn transports anbefalinger, som er dynamiske og løbende revurderes i forhold til udviklingen på markedet
- Samtidig var det for deltagerne i arbejdsgruppen afgørende at vise, at målet var udgiftsneutralt, og at investeringer betaler sig på sigt, hvilket blev medtaget i den endelige indstilling til styregruppen.
- Transportmål i den endelige indstilling til styregruppen var fastlagt som en proces i kommunen i form af kortlægning af bilparken, og senere fastsættelse af individuelle mål for brændstofforbrug.
- Målet blev godkendt i Styregruppen efter en godkendelsesproces i de enkelte partnerskabskommuner.
- Medlemmerne skal i forår 2013 følge op på om målet bliver fulgt.

5. PARTNERSKABETS INDKØBSMÅL

Det centrale i det at være medlem af Partnerskabet for Offentlige Grønne Indkøb er, at medlemmerne forpligtiger sig til at implementere en række grønne indkøbsmål. I dette kapitel kan du få overblik over, hvor du kan se gældende indkøbsmål, hvordan nye mål vedtages, og hvad det vil sige at leve op til dem.

5.1 Indkøbsmål og hvordan udvælges nye målområder?

I Partnerskabet arbejder vi løbende med de eksisterende indkøbsmål og udvikling af nye indkøbsmål.

Siden 2006, hvor Partnerskabet blev dannet, er der både kommet nye mål til, og gamle mål er blevet opdateret i forhold til den nyeste viden og teknologi på området.

Målene i Partnerskabet består både af konkrete produktmål og mere procesorienterede mål. Da målene løbende udbygges og opdateres, skal du gå ind på vores hjemmeside www.gronneindkob.dk/indkoebsmaal for at se, hvilke indkøbsmål medlemmerne skal leve op til på nuværende tidspunkt.

Generelt fastsættes indkøbsmål ud fra overordnede principper om at:

- undgå miljø- og sundhedsskadelige stoffer/materialer i produkter, der indkøbes
- drive markedet til i højere grad at producere grønne produkter og løsninger
- opnå økonomiske gevinster ved at inddrage totaløkonomi så vidt det er muligt

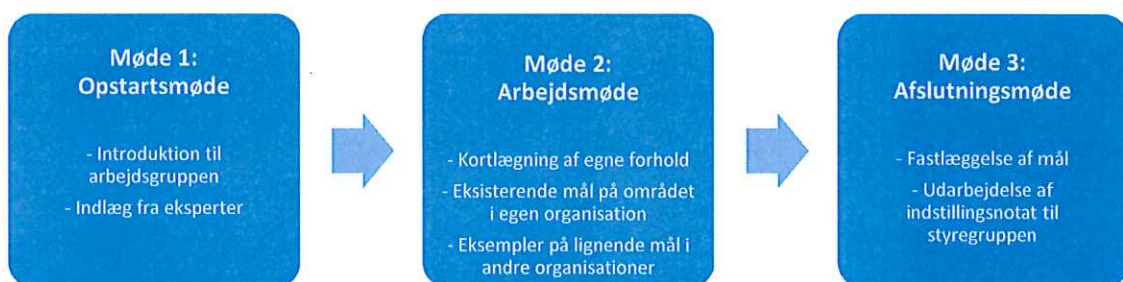
Derfor udvælges nye indkøbsområder ud fra en vurdering af indkøbsvolumen hos partnerskabsmedlemmerne, miljømæssig effekt og politisk prioritet.

5.2 Udvikling af nye indkøbsmål

Udvikling af nye indkøbsmål involverer alle niveauer af Partnerskabet.

Styregruppen indleder med at udpege et nyt målområde, og nedsætter en arbejdsgruppe til at udarbejde forslag til et nyt indkøbsmål.

Proceduren for arbejdsgruppens arbejde er vedlagt i bilag 1, mens den overordnede proces er beskrevet i følgende diagram.

Når arbejdsgruppen er nået til enighed om formulering og ambition af et nyt mål, indstilles dette til godkendelse i styregruppen. Indstillingen ledsages af en argumentation om, hvilke miljømæssige og økonomiske fordele implementering af det nye mål medfører, samt gerne metode til implementering af målet og eksempel på udbudstekst, der viser, hvordan målet kan indsættes i konkrete udbud.

Herefter er det styregruppemedlemmernes opgave at forelægge indkøbsmålene til politisk beslutning i deres respektive organisationer. Herefter kan målene vedtages og lanceres officielt af ambassadørerne fx ved et offentligt møde.

Beslutningsprocessen er også illustreret i figuren herunder.

Efter vedtagelse af et nyt mål skal medlemmerne implementere dem, hvilket du kan læse mere om herunder.

5.3 Implementering og opfølgning på indkøbsmålene

Et indkøbsmål handler ikke blot om at sætte mål for miljøkrav indenfor udvalgte produktområder. Det handler også om, hvordan implementeringen gennemføres, og hvordan der følges op på målene.

Kommunerne forpligter sig ved tilslutning til Partnerskabet til at leve op til målene, og til at følge op på, om disse er nået og desuden rapportere resultaterne.

Partnerskabets medlemmer kan på forskellige måder og niveauer dokumentere og følge op på, om målene er nået. Der er henholdsvis tale om et minimums niveau (niveau 1) og et udvidet niveau (niveau 2).

På niveau 1 dokumenteres det:

- I hvor høj grad målene for medlemmernes grønne indkøb er indarbejdet som krav i udbud og kontrakter/aftaler.

På niveau 2 dokumenteres det desuden:

- Efter forskellige metoder det faktiske antal indkøbte grønne produkter og ydelser, der lever op til partnerskabets mål.

Erfaringen fra medlemmerne viser, at det er en udfordring at følge op på om målene følges. Eksempelvis er det i praksis vanskeligt at sikre, at produkter indkøbes på aftaler, hvor Partnerskabets mål er indskrevet, fastlægge hvor store mængder grønne produkter der indkøbes, og om leverandørerne kun leverer de produkter, der lever op til aftalerne. Vi arbejder derfor kontinuerligt på at løse disse udfordringer, hvilket finder sted i arbejdsgruppen for målopfølgning og erfaringsudveksling.

I Partnerskabet fastsætter vi så vidt muligt en fælles best practice. Dette giver os mulighed for at sammenholde resultater og lave benchmarking.

Vi arbejder derfor også løbende med at fastlægge metoder til målopfølgning – også når vi udvikler nye indkøbsmål, og alle eksisterende mål ledes af forslag til opfølgningsmetode.

En gang årligt laves der målopfølgning i Partnerskabet. Formålet er at få de gode resultater frem i lyset og identificere eventuelle udfordringer. Du kan se vejledning for målopfølgning i bilag 2. Skemaet der anvendes til rapportering af resultater fra målopfølgelse til sekretariatet ses i bilag til vejledningen.

Hvordan de enkelte indkøbsmål i Partnerskabet implementeres i udbudstekster og kontrakter er også essentielt. En helt praktisk barriere er for eksempel, at der ifølge EU lovgivningen ikke må stilles krav til hvilket mærke (Svanemærket, Blomsten, mv.) et produkt skal bære. Det er derfor

besluttet at indkøbsmål på sigt skal ledsages af et eksempel på både en udbuds- og en kontrakttekst, så medlemmerne kan se, hvordan de kan implementere målene i praksis.

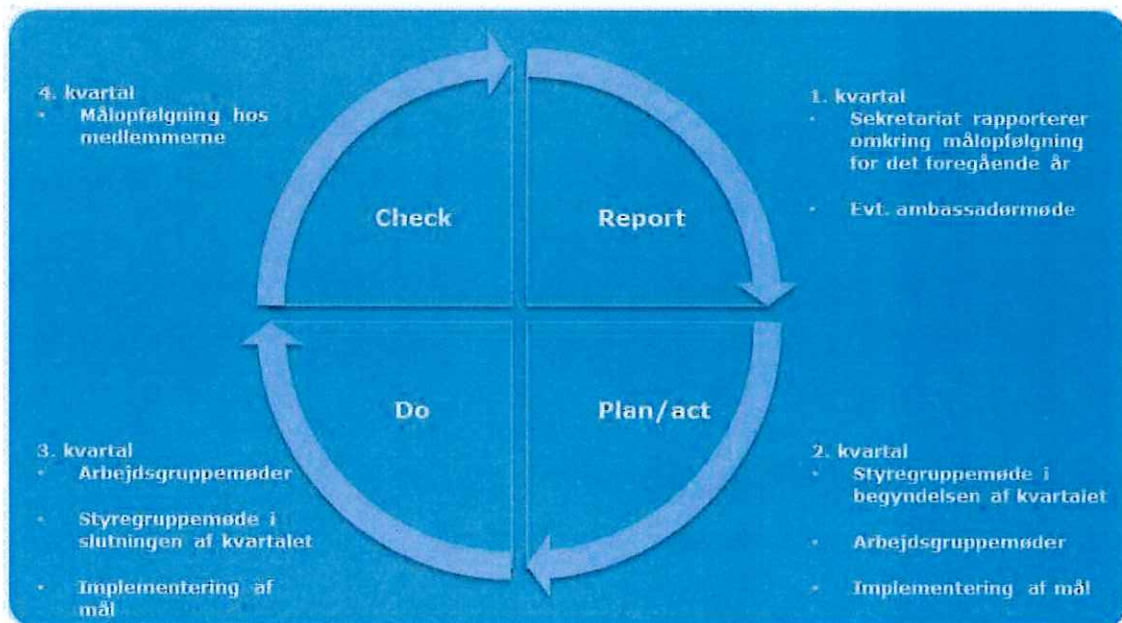
6. TILBAGEVENDENDE AKTIVITETER I PARTNERSKABET

En kontinuerlig fremdrift i Partnerskabet sikres blandt andet ved, at medlemmerne forpligter sig til at deltage i en række tilbagevendende aktiviteter.

De tilbagevendende aktiviteter er:

- Ambassadørmøder (ca. hvert andet år)
- Målopfølgelse (1 gang årligt)
- Styregruppemøder (2 gange årligt)
- Arbejdsgruppemøder (2-4 gange årligt - mindst 2 arbejdsgrupper pr. medlem)

Aktiviteterne i Partnerskabet fordeler sig cirka som følgende over året:

7. OPTAGELSE AF NYE MEDLEMMER

Partnerskabet er meget interesseret i at optage nye medlemmer. Jo flere der stiller de samme grønne indkøbskrav, jo større indflydelse har vi overfor leverandørerne og producenterne. Og nye medlemmer betyder nyt bidrag af viden til Partnerskabet.

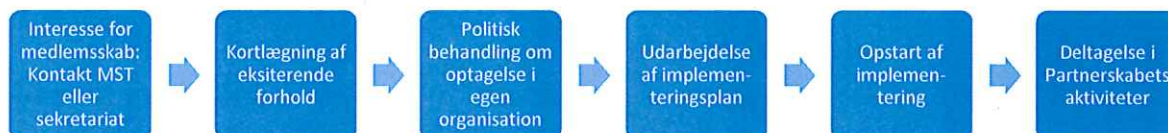
Alle offentlige organisationer der ønsker at stille grønne krav til deres indkøb, er velkomne – både regioner, ministerier, styrelser o.l.

Som nyt medlem er det ikke realistisk at kunne efterleve Partnerskabets mål med det samme. Nye medlemmer får derfor en overgangsperiode, hvor de får mulighed for at implementere og leve op til de fastsatte indkøbsmål. I samarbejde med det nye medlem, sekretariat og Miljøstyrelsen, vil der blive udarbejdet en implementeringsplan for de enkelte mål.

Nogle af indkøbsmålene kræver flere ressourcer og tid at efterleve end andre, og tidsfristerne for implementering af målene kan derfor variere. De produktorienterede indkøbsmål indenfor samtlige indsatsområder skal dog være implementerede ved næste udbudsrunde/genudbud.

For de procesorienterede indkøbsmål gælder det at nye medlemmer får en overgangsperiode på op til 18 måneder til implementering.

Herunder er proceduren for optagelse af nye medlemmer skitseret.

I bilag 3 kan du læse mere om Partnerskabets procedure for optagelse af nye medlemmer, og bilaget til denne procedure er en skabelon for en implementeringsplan for nye medlemmer. Du kan også vælge at kontakte sekretariatet eller Miljøstyrelsen for yderligere information om et eventuelt medlemskab.

Bilag 1

Procedure for arbejdsgrupper

PROCEDURE FOR ARBEJDSGRUPPER

Projekt **Partnerskab for Offentlige grønne indkøb**
Kunde **Miljøstyrelsen**
Notat nr. **Procedure for arbejdsgrupper**
Dato **2010-06-23**
Til **Line Bech, Mette Lise Jensen**
Fra **Lisbet Poll Hansen**

1. HVAD ER FORMÅLET?

Formålet med denne procedure er at sikre, at arbejdsgrupperne udarbejder relevante nye indkøbsmål for Partnerskabet.

Proceduren skal sikre fremdrift og ensartethed i gruppernes arbejde gennem fastlæggelse af arbejdsmetoder, herunder metoder til inddragelse af eksterne eksperter og metode til afrapportering af arbejdsgruppens arbejde.

Formål med arbejdsgrupperne er desuden at sikre videndeling mellem partnerskabsmedlemmerne.

2. HVEM ER ANSVARLIG?

- Partnerskabets styregruppe har det overordnede ansvar for, at proceduren bliver fulgt, herunder at de nødvendige ressourcer bliver allokeret. Styregruppen har også ansvar for at identificere nye indkøbsområder.
- Partnerskabsmedlemmerne har ansvar for at udpege deltagere i arbejdsgrupperne.
- Sekretariat for Partnerskabet har i samarbejde med Miljøstyrelsen (MST) ansvaret for, at arbejdsgrupperne bliver igangsat og overordnet ansvar for fremdrift.
- Tovholder for arbejdsgrupperne har ansvaret for, at møder bliver indkaldt og afrapporteret til sekretariat for Partnerskabet og MST.
- Deltagere i de enkelte arbejdsgrupper skal bistå formanden i arbejdet med at planlægge og gennemføre udvikling af nye indkøbsmål for Partnerskabet, som beskrevet i denne procedure.
- MST deltager som udgangspunkt i arbejdsgruppemøder.
- Eksterne eksperter inddrages i arbejdet, for at bidrage med deres respektive fagligheder. De har ikke ansvar for udarbejdelse af mål.

3. HVAD SKAL GØRES OG HVORDAN?

3.1 Behovs- og ressourceafklaring

Styregruppen skal fortløbende afklare behov for arbejdsgrupper til fastlæggelse af indkøbsmål.

Konkrete behov for ressourcer og udpegning af deltagere i kommende og igangværende arbejdsgrupper fastlægges efter dette.

3.2 Ekspertinddragelse

MST og sekretariatet har ansvaret for, at udarbejde lister over mulige eksterne eksperter og få tilsagn til deltagelse fra udpegede eksperter til deltagelse i opstartsmøde.

Arbejdsgruppen er ansvarlig for fastlæggelse af behov for inddragelse af eksterne eksperter. Tovholder for arbejdsgruppen indkalder ekspert(er) til møde i arbejdsgruppen bortset fra til opstartsmødet.

Afhængig af eksperthen skal det fastlægges, hvad denne kan bidrage med i arbejdsgruppens arbejde.

3.3 Opstart af arbejdsgrupper

Efter udpegning af deltagere i arbejdsgruppen igangsættes arbejdsgruppen ved, at sekretariatet eller MST indkalder til det første møde. MST deltager i dette møde.

På første møde skal der bl.a.:

- Udpeges en arbejdsgruppeformand, som skal fungere som mødeleder på fremtidige møder og indkalde til møder.
- Fastlægges succeskriterier for gruppens arbejde.
- Fastlægges fremtidigt mødebehov og tidsplan for arbejdet. Mindst to møder fastlægges inden afslutning af det indledende møde.
- Holdes oplæg fra relevant ekspert på arbejdsgruppens område.
- Evt. udpeges yderligere relevante eksperter, der kan deltage i arbejdsgruppen.

3.4 Årscyklus og møder i arbejdsgrupperne

Arbejdsgruppemøderne skal afholdes i perioden fra maj til oktober. Arbejdsgruppen kan selv fastlægge behov for antal af møder, ud fra en vurdering af behov og muligheder. Arbejdsgruppen skal blot sikre, at formål og tidsplan ift. arbejdet i Partnerskabet overholdes.

Nedenfor gives forslag til inspiration til planlægning af indhold i arbejdsgruppemøderne:

Møde 1 – Opstartsmøde og inddragelse af eksperter

Opstartsmødet er beskrevet i afsnit 3.3.

Desuden inddrages relevante eksperter efter behov, for at perspektivere og diskutere muligheder for mål på indkøbsområdet.

Møde 2 – Kortlægning af eksisterende grundlag og første udkast til mål

Møde 2 skal kortlægge det eksisterende grundlag hos medlemmerne samt sammenlignelige mål i omverdenen. Desuden inddrages eksterne eksperter, hvis det findes relevant.

Arbejdsgruppedeltagerne skal præsentere eksisterende mål og nuværende status på området i egen organisation, samt organisationens forventninger og ambitionsniveau til et fremtidigt mål.

Derefter præsenterer formanden eller MST sammenlignelige indkøbsmål fra andre organisationer eller lignende fra indkøbsområder, der er identisk eller sammenlignelig med arbejdsgruppens indkøbsområde.

På dette tidspunkt kan der ligeledes inddrages yderligere eksterne eksperter i arbejdet, som kan bidrage til en perspektivering af gruppens arbejde og til at give inspiration. Formanden for arbejdsgruppen indkalder ekspert til deltagelse i arbejdsgruppe. Herefter skal eksperthen bidrage med forventninger og anbefalinger til Partnerskabet. Hvis der deltager eksterne eksperter på et møde, bør der laves en kort præsentation af Partnerskabet.

Materiale om lignende mål på arbejdsgruppens område kan, hvis det vurderes nødvendigt, udarbejdes af sekretariatet. Dette skal rekvireres minimum 14 dage inden mødet i arbejdsgruppen.

På baggrund af ekspertens indlæg udarbejder arbejdsgruppen på mødet forslag til realistiske mål.

Møde 3 – endelig fastlæggelse af mål

På møde 3 skal et endeligt forslag til indkøbsmål udarbejdes, som kan præsenteres på det først-kommende styregruppemøde.

Mødet vil være et arbejds møde, hvor en tekst formuleres på baggrund af de to foregående møder.

Input til tekst vil dels være baseret på sammenlignelige mål på indkøbsområdet samt eksperternes bidrag.

Møde 3 skal senest afholdes og videresende indstilling til indkøbsmål til styregruppe i oktober måned.

Det indstilles til arbejdsgrupperne så vidt muligt at udarbejde materiale, der kan anvendes i medlemmernes organisationer til forelæggelse af målene, eksempelvis økonomiske konsekvenser ved mål, benchmarks og politiske argumenter.

3.5 Generel mødestruktur for arbejdsgruppemøder

Formand for arbejdsgruppen indkalder til møde.

Formand for arbejdsgruppen er mødeleder.

På mødet udpeges indledningsvist en referent. Dette skal ikke være formanden. Referat inklusiv aktionsliste skal udarbejdes i skabelonen vedlagt i bilaget til denne procedure.

Rapportering af arbejdsgruppemøde

Efter endt arbejdsgruppemøde udsendes referat senest 1 uge efter mødet til gruppen til kommentering og godkendelse. Referatet sendes samtidig CC til sekretariatet på lph@ramboll.dk (Lisbet Poll Hansen).

Efter godkendelse udsendes referatet til styregruppen og til andre arbejdsgrupper til orientering.

4. SUCCESKRITERIER

Resultatet af denne procedure indgår som grundlag for Partnerskabets fortsatte tilslutning til nye indkøbsmål, og er dermed med til at opfylde succeskriterierne for Partnerskabet.

5. VÆRKTØJER OG HENVISNINGER

Øvrige dokumenter af relevans er:

- Organisering af Partnerskabet – udkast november 2012 (afsnit 4 i håndbog for Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb), som inkluderer Kommissorium for Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb.

Bilag – Skabelon til referat

REFERAT

Projekt **Sekretariat for Partnerskab for offentlig grønne indkøb**
Arbejdsgruppe
Dato
Sted
Mødenummer
Referent
Deltagere
Fraværende
Næste møde

Dagsorden Se mødeindhold i procedure for arbejdsgrupper

Aktionsliste

I nedenstående liste er aktioner fra dagens møde præsenteret.

Aktionsnummer	Emne	Ansvarlig	Deadline	Status

Bilag 2

Procedure for målopfølging

VEJLEDNING FOR MÅLOPFØLGNING I PARTNERSKAB FOR OFFETNLIGE GRØNNE INDKØB

GODKENDT AF STYREGRUPPEN DEN 30. NOVEMBER 2012

1. FORMÅLET MED VEJLEDNINGEN

Formålet med denne vejledning er, at give retningslinjer for og inspiration til, hvordan der kan følges op og måles på, om Partnerskabets mål for grønne indkøb efterleves og bidrager til erfaringsudveksling på området.

2. INDLEDNING

Partnerskabet forpligter de enkelte deltagere til at have en grøn indkøbspolitik og til at nå en række konkrete mål for indkøb af miljøvenlige varer.

I Partnerskabet er der senest i 2010 til 2012 formuleret og lanceret nye fælles forpligtende mål, og der er nu fastlagt mål inden for indkøbskategorierne:

- Byggeri- og anlæg
- Børneartikler
- IT
- Papir og tryksager
- Rengøring
- Transport
- Fødevarer

Der arbejdes desuden løbende på at identificere og formulere nye mål- og indsatsområder. Alle de konkrete mål kan ses på Partnerskabets hjemmeside www.gronneindkob.dk.

Medlemmerne forpligter sig ved tilslutning til Partnerskabet til at leve op til og følge op på, om målene er nået og desuden rapportere resultaterne til Partnerskabet.

Partnerskabets medlemmer kan på forskellige måder og niveauer dokumentere og følge op på om målene er nået. Der er henholdsvis tale om et minimums niveau (niveau 1) og et udvidet niveau (niveau 2).

På niveau 1 dokumenteres det:

- I hvor høj grad målene for partnerskabets grønne indkøb er indarbejdet som krav i udbud og kontrakter/aftaler.

På niveau 2 dokumenteres:

- Efter forskellige metoder det faktiske antal indkøbte grønne produkter og ydelser, der lever op til partnerskabets mål.

I denne vejledning er niveau 1 Partnerskabets minimumskrav for dokumentation og opfølgning på mål. Hvis Partnerskabets medlemmer ønsker det, kan de rapportere på forskellige niveauer afhængig af målene.

2.1 Minimumskrav – niveau 1

Medlemmer af Partnerskabet er forpligtet til at implementere Partnerskabets mål i de fremtidige indkøb. Som minimum skal målene indgå i forbindelse med nye udbud, nye kontraktindgåelser og/eller ved genforhandling af kontrakt.

Medlemmerne har således som minimum pligt til at følge op på:

- I hvor høj grad målene for Partnerskabets grønne indkøb er indarbejdet som krav i udbud og kontrakter/aftaler

Der er som medlem ikke krav til, at man anvender en bestemt metode til at indarbejde målene og følge op på disse. Men med denne vejledning er det hensigten, at give gode råd og ideer til, hvordan man kan følge op på om målene er nået.

Der vil således i de efterfølgende afsnit blive givet ideer til:

- Hvordan man danner sig et overblik over eksisterende krav til Partnerskabsmålene og evt. andre grønne krav i udbud og kontrakter/aftaler.
- Metoder til opfølgning på om målene for indarbejdelse af krav i udbud og aftaler er nået.

2.1.1 Status over nuværende krav i kontrakter

Udgangspunktet for opfølgning på Partnerskabets mål og indsats kræver, at der er et overblik over, hvor og hvordan der stilles krav til grønne indkøb og Partnerskabs mål. Eksempelvis i hvilke kontrakter mål og krav er indarbejdet.

Indledningsvist er det derfor en god idé at lave en screening af, hvor og hvilke krav/kriterier, der på nuværende tidspunkt er stillet til Partnerskabsmedlemmets leverandører.

Screeningen giver et overblik over om:

- Partnerskabets mål er indarbejdet i udbud og kontrakter/aftaler og i hvilke.
- Hvorvidt mål er indarbejdet som minimumskrav eller tildelingskrav.

I screeningen skal medlemmet også danne sig et overblik over varighed af de enkelte kontrakter.

Følgende skema kan anvendes til den indledende screening, og som dokumentation for om Partnerskabets indkøbsmål er nået.

Partnerskabets indkøbsmål	Hvilken kontrakt? (leverandør navn)	Hvor lang tid løber kontrakten?	Er mål indarbejdet i udbud	Er mål indarbejdet i kontrakt/aftale	Indkøbes via fælles indkøbsaftale?	Kontraktens andel af det samlede produktkøb (%)	Hvor stor en andel af kommunens samlede indkøbssum udgør kontrakten (%)
Papir: Alt indkøbt papir til print og kopiering er 100 % genbrugspapir og/eller opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten.	Lyreco	2012	ja	ja	ja	70	xx

2.1.2 Redegørelse til Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb

Som medlem af Partnerskabet forpligter man sig til én gang årligt, at rapportere om målene for de grønne indkøb er nået. Redegørelsen følger kalenderåret, og skal kort omfatte oplysninger om:

- Partnerskabets grønne indkøbskrav er indarbejdet i udbud og kontrakter/aftaler.
- Hvordan er indkøbene dokumenteret, opgørelsesmetode, opgørelsesperiode mm.
- Om målene er nået.
- Hvis ikke, hvorfor?
- Hvad er de fremtidige tiltag og indsatsområder?

Der er ingen krav til rapporteringsformen, og redegørelsen indsendes til Partnerskabet senest inden udgangen af februar måned.

2.2 Købes der ind i overensstemmelse med indkøbsretningslinjerne ("compliance")?

I de fleste **offentlige institutioner** styres indkøbene via en central indkøbsfunktion, hvor der oftest indkøbes gennem fælles indkøbsaftaler (fx SKI-aftaler).

Men udover den centrale indkøbsfunktion, foregår en lang række indkøb decentralt. Erfaringen viser, at typisk 30-40 % af alle indkøb ikke går via centrale kilder, men fx ude i de enkelte kommunale institutioner udenom de fælles indkøbsaftaler. En af udfordringerne ved at styre de grønne indkøb kan derfor være, at øge andelen af de centralt styrede indkøb.

Det er derfor vigtigt, at indkøberne bruger de indgåede aftaler. Dette er dog ikke altid tilfældet, så derfor er det indledningsvist også vigtigt, når man arbejder med grønne indkøb, at gøre sig klart om der overordnet er "compliance" i forhold til, at følge Partnerskabsmedlemmets generelle indkøbsretningslinjer. Som en del af screeningen i niveau 1 bør der foretages et skøn over, i hvor stort omfang der købes ind i henhold til Partnerskabsmedlemmets retningslinjer.

Et af virkemidlerne til at opnå "compliance" er derfor, at styrke kommunikationen og dialogen omkring brugen af fælles indkøbsaftaler ud til de decentralt placerede indkøbere fx ude i de enkelte institutioner.

2.3 Målopfølgning – niveau 2

Ønsker man at gå skridtet videre i målopfølgningen og dokumentere det faktiske antal af indkøbte miljøvenlige produkter, er det nødvendigt at skaffe oplysninger om, hvilke produkter og ydelser, der er indkøbt og i hvilke mængder.

Som tidligere nævnt foregår en stor del af indkøbene via en central indkøbsfunktion, men ofte er det den enkelte indkøber, der decentralt sidder med den endelige beslutning om valg af produkt. I så fald kan det være en udfordring, at indsamle de nødvendige oplysninger.

Flere af Partnerskabets medlemmer har gjort sig erfaringer med, at indhente dokumentation for grønne indkøb, og det anbefales at indhente oplysningerne ved fx at:

- Bede leverandørerne om at oplyse, hvor mange grønne produkter/ydelser der er blevet indkøbt det seneste år. Det er i den forbindelse vigtigt at præcisere overfor leverandørerne, hvad der specifikt spørges om. Fx gælder det for indkøbsmålet for børnebleer, at *"børnebleer skal opfylde kriterierne for miljømærket Svanen"*. Ønskes der fx oplysninger om indkøb af økologiske fødevarer, er leverandører af disse varer ofte vant til at levere denne form for oplysninger.
- Alternativt kan data udtrækkes fra egne systemer, fx fra Partnerskabsmedlemmets økonomistyringssystem ved implementering af software knyttet til systemer som SAS, Valcon, Acrobat osv. Disse værktøjer kan give oplysninger om mængder og beløb ned på

enkelt varer, men det skal bemærkes, at det ikke er alle medlemmer, der har disse systemer til rådighed i dag.

2.4 Nøgletal

For at kunne sammenligne målræsultater fra år til år, både i forhold til egen indsats, men også i forhold til andre Partnerskabsmedlemmer, er det vigtigt at fastlægge hvilke nøgletal, der knytter sig til hvert enkelt mål.

Nedenstående skema kan anvendes til at give et skematisk overblik over opgørelsesmetode samt nøgletal for hvert af Partnerskabets mål. Til forståelse af skemaet er lavet et eksempel. I bilaget findes en liste over nøgletal for hvert af Partnerskabets mål.

Målområde	Opgørelsesmetode	Enhed/nøgletal
<i>Årstidens frugt: Vi køber primært årstidens frugter</i>	Kontakt til leverandør	Typer af indkøbt frugt pr. måned (<i>lidt problematisk at opgøre, da definition på årstiden frugter er svær</i>)
<i>100 % fairtrade og/eller økologisk kaffe, the, the og sukker i rådhuset/centralinstitutionen, og min. 10 % i hele kommunen.</i>	Kontakt til leverandør	Mængden af indkøbte fairtrade eller økologiske varer jf. mål i kr. som % af det totale indkøb af kaffe, the og sukker

2.5 Forslag til fremtidige tiltag og indsatsområder

At arbejde med implementering af grønne indkøb kan være en udfordring. Der er stor forskel på de forskellige Partnerskabsorganisationer, både i størrelse, politisk opbygning og hvordan organisationen håndterer og styrer sine indkøb. Så alt afhængig af indkøbskultur, tilgængelige ressourcer, IT-systemer m.m. kan der være forskellige tilgange til, hvordan grønne indkøb bedst implementeres i det enkelte medlems organisation.

Der kan derfor være behov for, at arbejde videre med tiltag og indsatsområder, der kan optimere brugen af indkøbsaftaler, skabe motivation og forståelse for, hvorfor der skal indkøbes grønne produkter osv. Nedenfor er listet en række forslag til, hvilke områder Partnerskabsmedlemmerne kan arbejde videre med i forhold til, at optimere og styrke de grønne indkøb:

- Implementering af yderligere indkøbskrav, fx sociale og etiske krav.
- Udarbejdelse af indkøbs checklister med relevante krav/spørgsmål til leverandører.
- Optimering/opgradering af interne økonomistyringsystemer.
- Kriterier for udvælgelse og vurdering af leverandørerne.
- Uddannelse og træning af indkøbere.
- Formidlingsaktiviteter – styrkelse af dialogen med de enkelte - lettere og kortere kommunikationsveje.
- Kontrol og audit hos leverandører – lever de op til kravene i kontrakter/aftaler.

Bilag – Skema til målopfølgning

Mål – Partnerskab for Offentlige Grønne Indkøb	Opgørelsesmetode	Enhed/Nøgletal
<p>Bygge- og anlæg</p> <p>Trælast:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Alt tømmer/trævarer indkøbt via trælasthandel skal så vidt muligt fra 2009 være dokumenteret lovligt og bæredygtigt produceret, jf. Miljøministeriets vejledning om indkøb af lovligt og bæredygtigt træ.</i> <p>Legepladser:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Alt træ i nyindkøbte legepladser/legeredskaber til udendørs brug skal så vidt muligt senest i løbet af 2010 være dokumenterbart lovligt og bæredygtigt produceret, jf. Miljøministeriets vejledning om køb af lovligt og bæredygtigt træ.</i> <p>Bygge- og anlæg – nye mål</p> <p>Nybyggeri af bygninger:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>I perioden 2012 til 2016 skal mindst 25 % af nybyggeri (arealmæssigt) opført i perioden som minimum være mindst en lavenergiklasse bedre end det til enhver tid gældende Bygningsreglements standard krav</i> • <i>Alle partnerskabsmedlemmer arbejder for at opnå 100 % frem til 2018 eller hurtigst muligt. Byggeriet skal vurderes ud fra en helhedsbetragtning.</i> <p>Renovering af eksisterende byggeri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Det skal bestræbes at opnå en reduktion i ener-</i> 		<p>Mængden af indkøbt dokumenteret lovligt og bæredygtigt produceret tømmer/trævarer via trælasthandel i kr. som % af den totale mængde indkøbt tømmer/trævarer i kr.</p> <p>Mængden af indkøbt dokumenteret lovligt og bæredygtigt produceret træ til legepladser/legeredskaber i kr. som % af den totale mængde indkøbt tømmer/trævarer i kr.</p> <p>Antal m² nybyggeri opført i en lavenergiklasse bedre end det til enhver tid gældende Bygningsreglements standard krav som % af det samlede m² nybyggeri</p> <p>Antal m² byggerier opført i en lavenergiklasse bedre end det til enhver tid gældende Bygningsreglements standard krav som % af det samlede m² nybyggeri.</p> <p>Samlet årligt energiforbrug til drift i kWh (omfattende både el og varme) i forhold</p>

<p>giforbrug og miljøbelastning ved renovering af byggeri</p>		<p>til energiforbrug før renovering.</p>
<p>Specifikke krav og anbefalinger til byggeri og renovering:</p> <p>Hvert partnerskabsmedlem skal opstille specifikke krav og anbefalinger til nybyggeri og renovering senest i 2012 i forhold til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energi (inkl. el, varme og vedvarende energi), hvor der bl.a. bør henvises til Energistyrelsens indkøbsvejledning. • Vand (rent vand, beskidt vand og afvanding) • Materialer, herunder at de anvendte materialer ikke må indeholde stoffer fra LOUS, evt. PVC og at der så vidt muligt ikke må anvendes trykimprægneret træ • Affald • Indeklima • Sundhed • Friarealer • Udførelsesfasen (herunder krav til byggeplads, anlægsmetoder og transport på, til og fra byggepladsen) • Opfølgning/dokumentation • Brugeradfærd • Transport • Genanvendelighed • Stramning af rentabilitetskrav ved renovering. 		<p>Er der udarbejdet miljøspecifikke krav og anbefalinger til nybyggeri og renovering</p>
<p>Børneartikler</p> <p>Legetøj:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt legetøj, som indkøbes til aldersgruppen 0-6 år, skal være uden phthalater, bromerede flammehæmmere, sundhedsskadelige tungmetaller, organiske opløsningsmidler, kræftfremkaldende stoffer, formaldehyd og parfume- og duftstoffer, formaldehyd og parafume- og duftstoffer som % af den totale mængde indkøbt legetøj i kr. 		<p>Mængden af indkøbt legetøj (0-6 år) i kr. uden phthalater, bromerede flammehæmmere, sundhedsskadelige tungmetaller, organiske opløsningsmidler, kræftfremkaldende stoffer, formaldehyd og parfume- og duftstoffer som % af den totale mængde indkøbt legetøj i kr.</p>

<p>aldersgruppen 6-14 år, må ikke indeholde allergifremkaldende parfumestoffer samt phthalaterne DEHP, DBP og BBP. Såfremt legetøjet kan komme i munden må legetøjet heller ikke indeholde følgende 3 phthalater: DINP, DIDP og DNOP.</p>	<p>Mængden af indkøbt legetøj (6-14) i kr. uden allergifremkaldende parfumestoffer og phthalater som % af den totale mængde indkøbt legetøj i kr.</p>
<p>Beskæftigelsesmaterialer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Beskæftigelsesmaterialer til børn i alderen 3-14 år opfylder kriterierne for A-mærket i mærkningsordningen udarbejdet af Fællesrådet for Formnings- og hobbymaterialer (FFFH). Kriterierne for A-mærkning fremgår under Fællesrådet for Formnings- og hobbymaterialers mærkningsordning fremgår af www.fffh.dk. Beskæftigelsesmaterialer omfatter modellervoks, fingerfarver, våd- og tørfarver samt sminkefarver. 	<p>Mængden af indkøbte beskæftigelsesmaterialer (3-14 år) i kr. som opfylder kriterierne for A mærket i FFFFH's mærkningsordning som % i forhold til den totale mængde indkøbte materialer i kr.</p>
<p>Børnebleer:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alle indkøbte børnebleer skal opfylde kriterierne for miljømærket Svanen. Børnebleer defineres som alt-i-en engangsbleer. Bleer til børn med specielle behov, f.eks. XL-bleer er undtaget. 	<p>Mængden af børnebleer i kr. som opfylder kriterierne for Svanen som % i forhold til den totale mængde indkøbte børnebleer.</p>
<p>Fødevarer - nye mål</p> <p>Transport/logistik:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ved næste udbud stilles der miljøkrav til transporten og logistikken, nærmere definition aftales med transportarbejdsgruppen. 	<p>Er der stillet miljøkrav til transporten og logistikken ved nye udbud?</p>
<p>Årstidens frugt:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vi køber primært årstidens frugter. 	<p>Typer af indkøbt frugt pr. måned (<i>lidt problematisk at opgøre, da definition på årstiden frugter er svær</i>)</p>
<p>Bæredygtighed:</p> <ul style="list-style-type: none"> Minimum 60 % fair trade og/eller økologisk kaffe, the og sukker på rådhuset/centralinstitutionen, og min. 10% i hele organisationen. 	<p>Mængden af indkøbte fairtrade eller økologiske varer jf. mål i kr. som % af den totale indkøb af kaffe, the og sukker</p>

<p>Emballage:</p> <ul style="list-style-type: none"> Mål om at alle emballager er PVC- og phthalat-frie samt fri for alle kendte uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer (både transportemballage og anvendelse af emballage mv. i køkkenet). 	<p>Er der i udbud og kontrakter stillet krav til at emballage skal være PVC- og phthalatfrie, samt frie for alle uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer</p>
<p>Økologi: Alle deltagende kommuner samt Miljøministeriet skal gennemføre:</p> <p>2012:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kortlægning af økologiprocenter både ift. segmenter (køkkentyper – daginstitutioner, kantiner, plejehjem etc.) og varegrupper, Etablering af forsøgsordning i udvalgte køkkener eller institutioner med sølv- eller guldmærket. 	<p>Er der gennemført kortlægning af økologiprocenter jf. mål?</p> <p>Er der etableret forsøgsordninger med sølv eller guldmærket jf. mål?</p>
<p>Økologi 2013:</p> <ul style="list-style-type: none"> Etablering af samarbejdsaftale om fælles udvikling af kursusaktivitet, udarbejdelse af fælles oplysningsmaterialer til borgere samt sparring m.m., Fastsættelse af individuelle mål for økologi procenter i de enkelte kommuner. 	<p>Er der etableret samarbejdsaftale om fælles udvikling af kursusaktivitet samt sparring m.m.?</p> <p>Er der fastsat individuelle procent mål for økologi</p>
<p>Økologi 2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> Beslutning om eventuelt fælles mål for økologi. 	<p>Er der besluttet fælles mål for økologi?</p>
<p>IT</p> <p>Computere og skærme:</p> <ul style="list-style-type: none"> Alle nyindkøbte computere og skærme skal opfylde kravene som beskrevet i Center for Energibesparelsers indkøbsvejledninger. Dette gælder produkterne er blandt den bedste 	<p>Mængden af indkøbte computere og skærme som opfylder energikrav i Center for Energibesparelses indkøbsvejledninger opgjort i kr. som % af den totale mængde indkøbte computere og skærme i kr.</p>

<p>fjerdedel af markedet, hvad angår energieffektivitet</p>	
<p>Papir og tryksager</p> <p>Papir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt indkøbt papir til print og kopiering er 100 % genbrugspapir og/eller opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. <p>Tryksager:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle tryksager, der indkøbes udført i ark off-set, skal opfylde kriterierne for en svanemærket tryksag, og/eller minimumskravene til tryksager og anvendt papir udspecificeret i Partnerskabets baggrundsdokument for tryksager. 	<p>Mængden af indkøbt miljøvenligt papir til print og kopiering jf. mål opgjort i kr. som % af den totale mængde indkøbt papir.</p> <p>Kan alternativt opgøres i kg.</p>
<p>Rengøring</p> <p>Rengøringsmidler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alle universal- og sanitetsrengøringsmidler, som indkøbes eller anvendes i forbindelse med servicekontrakter, opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Universal- og sanitetsrengøringsmidler er defineret som i Svanens kriteriedokument af samme navn. • Alle indkøbte tekstilvaskemidler og opvaskemidler opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Industrivaskemidler er ikke omfattet af målet. 	<p>Mængden af indkøbte miljøvenlige tryksager jf. mål opgjort i kr. som % af den totale mængde indkøbt papir.</p> <p>Kan alternativt opgøres i kg.</p>
<p>Aftøringspapir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alt aftøringspapir er 100 % genbrugspapir og/eller opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Aftøringspapir omfatter toilet papir, køkkenruller, jumboruller, papirhåndklæder og papirlommestørklæder. 	<p>Er der i udbud og kontrakter indarbejdet krav om brug af rengøringsprodukter der opfylder kriterierne til Blomsten og Svanen?</p>
<p>Transport – nye mål</p> <p>Personbiler og varebiler:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nyindkøb af personbiler og nyudbud af person- 	<p>Mængden af indkøbt miljøvenligt aftøringspapir jf. mål opgjort i kr. som % af den totale mængde indkøbt aftøringspapir.</p>
	<p>Antallet af egne personbiler der lever op til Center for Grøn Transports anbefalinger ved offentlige indkøb af energieffek-</p>

<p>befordring af personbiler til 5 personer samt varemobil op til 2000 kg skal leve op til Center for Grøn Transports anbefalinger ved offentligt indkøb af energieffektive køretøjer. Anbefaling i 2012 er euronorm 6 og energimærke A+.</p>	<p>tive køretøjer i % af det totale antal.</p> <p>Alternativt opgøres som indførte krav i udbud og kontrakt</p> <p>Er der stillet miljøkrav i udbud af personbefordring og varebiler op til 2000 kg. jf. mål?</p>
<p>Derudover anbefales følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Køretøjer med start-stop funktioner • Udbredelse af eco-drive kurser (her kan der spares ca. 20% ifølge Center for Grøn Transport) • Køretøjer som er 10 % bedre end det gældende energimærke (målt i forhold til udledning af CO2 gram/km) • Køretøjer med en støjgrænse på under 3 db under standardkrav <p>Målet er betinget af at det vurderes udgiftsneutralt eller besparende set i totalomkostningsperspektiv.</p> <p>Målet er gældende for næste genudbud. Taxikørsel er undtaget målet. Dette mål erstatter Partnerskabets indkøbsmål fra 2009 angående hjemmeplejebiler.</p> <p>Individuelle mål og erfaringsudveksling om brændstofforbedring: Senest i 2013</p> <ul style="list-style-type: none"> • laver partnerskabet individuelle kortlægninger af bilparken. • fastsætter alle individuelle mål om reduktion af forbruget af fossile brændstoffer (benzin og diesel) til egen transport. De individuelle mål vil blive offentliggjort på Partnerskabets hjemmeside. Metoderne til at reducere brændstofforbruget kan 	<p>Antal af nyindkøbte køretøjer med start-stop funktion i % i forhold til totale antal indkøbte køretøjer.</p> <p>Antal af nyindkøbte køretøjer med en støjgrænse på under 3db i % i forhold til totale antal indkøbte køretøjer.</p> <p>Er der udbudt eco-drive kurser til medarbejdere? Til hvor stor % del af medarbejderne?</p>
	<p>Er der gennemført individuelle kortlægninger af bilparken?</p> <p>Er der fastsat individuelle mål for reduktion af forbruget af fossile brændstoffer til egen transport?</p>

være flere og individuelle: miljøkrav ved indkøbet fx gennem indkøb af elbiler, mere brændstoføkonomiske biler m.m., kurser i eco-drive, ruteplanlægning, kørselsoptimering og koordinering, afviklingsplan af ældre køretøjer osv.

I forlængelse heraf laver partnerskabet en plan for samarbejde og erfaringsudveksling på dette område.

Bilag 3

Procedure for optag af nye medlemmer

PROCEDURE FOR OPTAG AF NYE MEDLEMMER

1. FORMÅL

Formålet med proceduren er at sætte rammer og retningslinjer for, hvordan nye medlemmer i Partnerskabet for Offentlige Grønne Indkøb (herefter Partnerskabet), optages og skal leve op til målene i Partnerskabet.

2. HVEM KAN OPTAGES?

Partnerskabet ønsker så mange medlemmer som muligt ud fra deisen om, at jo flere medlemmer, jo større indkøbsmuskel.

Partnerskabet er åbent for alle offentlige institutioner, så som kommuner, regioner, ministerier og lignende, der har interesse for at arbejde aktivt med grønne indkøb.

3. HVAD SKAL MAN SOM MEDLEM?

Et medlemskab af Partnerskabet forpligter. Det vil sige, at man forpligter sig til at deltage aktivt i Partnerskabet ved at:

- Efterleve Partnerskabets fælles konkrete indkøbsmål indenfor en nærmere defineret tidsperiode.
- Have en indkøbspolitik, hvoraf det fremgår, at miljøhensyn er en væsentlig parameter i forbindelse med indkøb.
- Offentliggøre indkøbspolitikken på organisationens respektive hjemmesider.
- Deltage i ambassadørmøde ca. hvert andet år.
- Deltage i styregruppemøder ca. to gange om året.
- Bidrage med erfaringsudveksling og input til indkøbsmål.
- Deltage aktivt i minimum to arbejdsgrupper.

4. FREMGANGSMÅDE

For at blive medlem i Partnerskabet, skal man enten henvende sig til sekretariatet for Partnerskabet eller til Miljøstyrelsens repræsentant for Partnerskabet. Kontaktoplysninger findes på Partnerskabets hjemmeside <http://www.gronneindkob.dk>.

Hvilke forpligtelser, der vil være som medlem af Partnerskabet, vil ligeledes være at finde på hjemmesiden.

Processen ved optagelse af nye medlemmer er som vist i nedenstående figur:

Når der er taget politisk beslutning om deltagelse i Partnerskabet, udarbejdes en implementeringsplan (se næste afsnit). Herefter underskriver den politiske leder af den nye medlemsorganisation en partnerskabserklæring om overholdelse af Partnerskabet mål og modtager derefter et velkomstbrev fra Miljøministeren. Til sidst udarbejdes en fælles pressemeddelelse mellem Miljøministeriet og det nye medlem.

5. IMPLEMENTERING AF INDKØBSMÅL FOR PARTNERSKABET

Som nyt medlem er det ikke realistisk, at kunne efterleve Partnerskabets mål med det samme. Nye medlemmer i Partnerskabet har derfor en overgangsperiode, hvor de får mulighed for at implementere og leve op til de fastsatte indkøbsmål.

Målene i Partnerskabet er både konkrete produktmål og mere procesorienterede mål. De til enhver tid gældende indkøbsmål fremgår af Partnerskabets hjemmeside.

Derfor skal nye medlemmer af Partnerskabet udarbejde en plan for, hvornår POGI mål forventes opnået af medlemmet (skabelon til implementeringsskema fremgår af bilag). Skemaet skal udfyldes umiddelbart efter politisk godkendelse hos medlemmet, og godkendes af Miljøstyrelsen/sekretariatet.

I skemaet skal det markeres, hvilke mål det nye medlem allerede lever op til. For de mål, som medlemmerne endnu ikke lever op til gælder følgende:

- Udgangspunktet er, at de implementeres ved næste udbudsrunde på målområdet. Det skal i implementeringsskemaet beskrives hvornår dette vil finde sted.
- For de procesorienterede indkøbsmål gælder det, at nye medlemmer får en overgangsperiode på op til 18 måneder til implementering.
- For de Partnerskabsmål, hvor der er mere end 18 måneder indlagt til implementering for alle, følger nye medlemmer også denne frist.

Eksempel på fødevarer mål gældende fra udgangen af 2012:

- Kortlægning af økologiprocenter både ift. segmenter (køkkentyper – daginstitutioner, kantiner, plejehjem etc.) og varegrupper,
- Etablering af forsøgsordning i udvalgte køkkener eller institutioner med sølv- eller guldmærket.

Hvis en ny offentlig institution i september 2012 ønsker at blive medlem af Partnerskabet, så skal den senest i januar 2014 have implementeret ovenstående proces mål for økologi.

Bilag - Implementerings plan for nye medlemmer

Mål om-råde	Delmål	Måltekst	POGI frist	Frist nye medlemmer	Implementeret
Nye fælles indkøbsmål					
Bygge- og anlæg	Nybyggeri af bygninger	I perioden 2012 til 2016 skal mindst 25 % af nybyggeri (arealmæssigt) opført i perioden som minimum være mindst en lavenergiklasse bedre end det til en hver tid gældende Bygningsreglements standard krav.	Senest med udgangen af 2016		
Bygge- og anlæg	Nybyggeri af bygninger	Alle kommuner arbejder for at opnå 100 % frem til 2018 eller hurtigst muligt. Byggeriet skal vurderes ud fra en helhedsbetragtning.	Senest med udgangen af 2018		
Bygge- og anlæg	Renovering af eksisterende byggeri	Det skal bestræbes at opnå en reduktion i energiforbrug og miljøbelastning ved renovering af byggeri.			
Bygge- og anlæg	Specifikke krav og anbefalinger til byggeri og renovering	Hvert partnerskabsmedlem skal opstille specifikke krav og anbefalinger til nybyggeri og renovering senest i 2012 i forhold til: <ul style="list-style-type: none"> Energi (inkl. el, varme og vedvarende energi), hvor der bl.a. bør henvises til Energistyrelsens indkøbsvejledning vand (rent vand, beskidt vand og afvanding), materialer, herunder at de anvendte materialer ikke må indeholde stoffer fra LOUS, evt. PVC og at der så vidt muligt ikke må anvendes trykimpregneret træ, affald, indeklimate, sundhed, 	Senest med udgangen af 2012		

Transport	Person- og varebiler	<ul style="list-style-type: none"> • friarealer, • udførselsfasen (herunder krav til byggeplads, anlægsmetoder og transport på og til og fra byggepladsen), • opfølgning/dokumentation, • brugeradfærd, • transport, • genanvendelighed, • stramning af rentabilitetskrav ved renovering. 	Gældende for næste udbudsrunde	Gældende for næste udbudsrunde	
Transport	Individuelle mål og erfaringer	<p>Nyindkøb af personbiler og nyudbud af personbefordring af personbiler til 5 personer samt varebiler op til 2000 kg skal leve op til Center for Grøn Transports anbefalinger ved offentligt indkøb af energieffektive køretøjer. Anbefaling i 2012 er euronorm 6 og energimærke A+.</p> <p><i>Derudover anbefales følgende:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Køretøjer med start-stop funktioner • Udbredelse af eco-drive kurser (her kan der spares ca. 20 % ifølge Center for Grøn Transport) • Køretøjer som er 10 % bedre end det gældende energimærke (målt i forhold til udledning af CO2 gram/km) • Køretøjer med en støjgrænse på under 3 db under standardkrav <p>Målet er betinget af at det vurderes udgiftsneutralt eller besparende set i totalomkostningsperspektiv.</p> <p>Taxikørsel er undtaget målet. Dette mål erstatter Partnerskabets indkøbsmål fra 2009 angående hjemmeplejebiler.</p>	Gældende for næste udbudsrunde	Senest med udgangen af	
Transport	Individuelle mål og erfaringer	<p>Senest i 2013</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gennemfører partnerskabet individuelle kortlægninger af bil- 	Senest med udgangen af		

	ringsudveksling om brændstofreduktion	<p>parken.</p> <ul style="list-style-type: none"> Fastsætter alle individuelle mål om reduktion af forbruget af fossile brændstoffer (benzin og diesel) til egen transport. De individuelle mål vil blive offentliggjort på Partnerskabets hjemmeside. Metoderne til at reducere brændstoffet kan være flere og individuelle: miljøkrav ved indkøb fx gennem indkøb af elbiler, mere brændstoføkonomiske biler m.m., kurer i eco-drive, ruteplanlægning, kørselsoptimering og koordinering, afviklingsplan af ældre køretøjer osv. I forlængelse heraf laver partnerskabet en plan for samarbejde og erfaringsudveksling på dette område 	2013		
Fødevarer	Transport/logistik	Ved næste udbud stilles der miljøkrav til transporten og logistikken, nærmere definition aftales med transportarbejdsgruppen	Gældende for kommende udbudsrunder fra 2012	Gældende for næste udbudsrunder	
Fødevarer	Årstidens frugt/grønt	Vi køber primært årstidens frugt og grønt.	Gældende for kommende udbudsrunder fra 2012	Gældende for næste udbudsrunder	
Fødevarer	Bæredygtighed	Minimum 60 % fair trade og/eller økologisk kaffe, the og sukker på rådhuset/centralinstitutionen, og minimum 10 % i hele organisationen.	Gældende for kommende udbudsrunder fra 2012	Gældende for næste udbudsrunder	
Fødevarer	Emballage	Mål om at alle emballager er PVC- og phthalatfrie samt fri for alle kendte uønskede stoffer jf. Miljøstyrelsens liste over uønskede stoffer (både transportemballage og anvendelse af emballage mv. i køkkenet).	Gældende for kommende udbudsrunder fra 2012	Gældende for næste udbudsrunder	
Fødevarer	Økologi	<p>Alle deltagende medlemmer i Partnerskabet skal gennemføre:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kortlægning af økologiprocenter både ift. .segmenter (køkkentyper – daginstitutioner, kantiner, plejehjem etc.) og varegrupper, Etablering af forsøgsordning i udvalgte køkkener eller institutioner med sølv- eller guldmærket. 	Senest med udgangen af 2012		

Fødevarer	Økologi	<ul style="list-style-type: none"> Etablering af samarbejdsaftale om fælles udvikling af kursusaktivitet, udarbejdelse af fælles oplysningsmaterialer til borgere samt sparring m.m., Fastsættelse af individuelle mål for økologi procenter i de enkelte medlemmer. Beslutning om et eventuelt fælles mål for økologi. 	Senest med udgangen af 2013		
			Senest med udgangen af 2015		
Eksisterende fælles indkøbsmål					
Bygge- og anlæg	Trælast	Alt tømmer/trævarer indkøbt via trælasthandel skal så vidt muligt fra 2009 være dokumenterbart lovligt og bæredygtigt produceret, jf. Miljøministeriets vejledning om indkøb af lovligt og bæredygtigt træ. http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Baeredygtigt/Indkoeb/Vejledning/	Gældende for udbud efter 2009		
Bygge- og anlæg	Legepladser	Alt træ i nyindkøbte legepladser/legeredskaber til udendørs brug skal så vidt muligt senest i løbet af 2010 være dokumenterbart lovligt og bæredygtigt produceret, jf. Miljøministeriets vejledning om køb af lovligt og bæredygtigt træ. http://www.skovognatur.dk/Skov/Miljoet/Baeredygtigt/Indkoeb/Vejledning/	Gældende for udbud efter 2010		
Børneartikler	Legetøj	Alt legetøj, som indkøbes til aldersgruppen 0-6 år, skal være uden phthalater, bromerede flammehæmmere, sundhedsskadelige tungmetaller, organiske opløsningsmidler, kræftfremkaldende azofarvestoffer, formaldehyd og parfume- og duftstoffer. Legetøj, som indkøbes til aldersgruppen 6-14 år, må ikke indeholde allergifremkaldende parfumestoffer samt phthalaterne DEHP, DBP og BBP. Såfremt legetøj kan komme i munden må legetøjet heller ikke indeholde følgende 3 phthalater: DINP, DIDP og DNOP.	Gældende for udbud efter 2010	Gældende for næste udbudsrunde	
Børneartikler	Beskæftigelsesmaterialer til børn	Beskæftigelsesmaterialer til børn i alderen 3-14 år opfylder kriterierne for A-mærket i mærkningsordningen udarbejdet af Fællesrådet for Formnings- og hobbymaterialer (FFFH). Kriterierne for A-mærkning fremgår under Fællesrådet for Formnings- og hobbymaterialers mærkningsordning fremgår af www.fffh.dk . Beskæftigelsesmaterialer omfatter modellervoks, fingerfarver, våd- og tørifarver samt sminkefarver.	Gældende for udbud efter 2010	Gældende for næste udbudsrunde	

Børne- artikler	Børnebleer	Alle indkøbte børnebleer skal opfylde kriterierne for miljømærket Svanen. Børnebleer defineres som alt-i-en engangsbleer. Bleer til børn med specielle behov, f.eks. XL-bleer er undtaget.	Gældende for udbud efter 2010	Gældende for næste udbudsrunde	
IT	Computere og skærme	Alle indkøbte computere og skærme opfylder energikrav som beskrevet i Center for Energieffektiviserings indkøbsvejledninger. Dette garanterer at produkterne er blandt den bedste fjerdedel af markedet, hvad angår energieffektivitet	Gældende for udbud efter 2010	Gældende for næste udbudsrunde	
Papir og tryksager	Papir	Alt indkøbt papir til print og kopiering er 100 % genbrugspapir og/eller opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten www.ecolabel.dk	Gældende for udbud efter 2010	Gældende for næste udbudsrunde	
Papir og tryksager	Tryksager	Alle tryksager, der indkøbes udført i ark off-set, skal opfylde kriterierne for en Svanemærket tryksag, og/eller minimumskravene til tryksager og anvendt papir udspecificeret i partnerskabets baggrundsdokument for tryksager.	Gældende for udbud efter 2010		
Rengøringsartikler	Universal- og sanitetsrengøringsmidler	Alle universal- og sanitetsrengøringsmidler, som indkøbes eller anvendes i forbindelse med servicekontrakter, opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Universal- og sanitetsrengøringsmidler er defineret som i Svanens kriteriedokument af samme navn Alle indkøbte tekstilvaskemidler og opvaskemidler opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Industrivaskemidler er ikke omfattet af målet.	Gældende for udbud efter 2010		
Rengøringsartikler	Aftøringspapir	Alt aftøringspapir er 100 % genbrugspapir og/eller opfylder kriterierne for miljømærket Svanen eller Blomsten. Aftøringspapir omfatter toilet-papir, køkkenruller, jumboruller, papirhåndklæder og papirløsmetørklæder	Gældende for udbud efter 2010		